

Παρουσίαση

Καλλιτεχνικού Προγράμματος

Ωδείο Ηρώδου Αττικού 2026

ΕΟΡΤΕΣ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΥ

Όταν ο Αυτοκράτωρ Αδριανός ανέβηκε στον θρόνο το 117 μ.Χ., ένας νεαρός τραυλός σπουδαστής της ρητορικής παρουσιάστηκε στο στρατόπεδο του, στον Δούναβη, να τον χαιρετήσει. Το δεκαεπτάχρονο αυτό αγόρι επρόκειτο να γίνει όχι μόνο ένας από τους μεγαλύτερους ρήτορες και τους πλουσιότερους άνδρες της εποχής του, αλλά και ένας γενναιόδωρος χορηγός καλλιτεχνικών και κοινωφελών έργων.

Το πρώτο πολύτιμο δώρο του στην πόλη των Αθηνών υπήρξε η εκ θεμελίων ανοικοδόμηση του Παναθηναϊκού Σταδίου η οποία ολοκληρώθηκε το 143 μ.Χ.. Κατόπιν, ανάμεσα σε πολλά και ποικίλα μεγάλα έργα σε διάφορες Ελληνικές πόλεις, το 161 μ.Χ. προσφέρει στην Αθήνα ένα επιστεγασμένο θέατρο –Ωδείο– για 5000 άτομα, κτισμένο στη νότια πλευρά του λόφου της Ακρόπολης.

Το αγόρι αυτό ήταν ο Ηρώδης ο Αττικός.

Λέγεται ότι η στέγη του θεάτρου ήταν από ξύλο κέδρου.

Το Ηρώδειο –το Ρωμαϊκό Ωδείο– θεωρείται σήμερα ένα από τα εμβληματικότερα αρχαία ωδεία στον κόσμο.

Τον Ιούνιο του 2026 –έναν μήνα με ξεχωριστό συμβολισμό– χάρη σε μια ευφυή χειρονομία που μετατρέπει μια προσωρινή δυσπραγία σε ευρηματική δυνατότητα, το Ωδείο Ηρώδου του Αττικού λίγο πριν σφραγισθεί και σιωπήσει για κάποια χρόνια, (ώστε μέσα από ένα εμπνευσμένο και αναγκαίο έργο ανάταξης, αναστήλωσης και ανάδειξης του, να περάσει στον επόμενο αιώνα συμβολισμού και σπουδαιότητας για την πολιτιστική ζωή) ανοίγει για έναν και μόνο μήνα –αυτόν τον ιδιαίτερο Ιούνιο– τις πύλες του. Δίνεται έτσι η δυνατότητα να λάβει χώρα μια ευρεία σειρά γεγονότων Τέχνης ως *Εορτές Αποχαιρετισμού*. Θα έλεγε κανείς ότι όλες οι εκδηλώσεις που θα παρουσιαστούν εφέτος στη σκηνή του Ηρωδείου –κάθε μοναδική νύχτα, κάθε είδους ‘Αφιέρωμα’– συνιστά μια ξεχωριστή εορτή Αποχαιρετισμού του.

Καλή Αντάμωση
ΜΜ.

ΤΕΛΕΤΗ ΕΝΑΡΞΗΣ

ΚΛΑΣΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

– ΠΡΩΤΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ –

3 Ιουνίου

Vikingur Ólafsson

Έργα Μπαχ, Μπετόβεν, Σούμπερτ

Ο πιανίστας Βίκινγκουρ Όλαφσον, με καταγωγή από την Ισλανδία, αποτελεί χωρίς αμφιβολία ένα σπάνιο φαινόμενο της εποχής μας. Λίγο μετά τα σαράντα του, οι ερμηνείες του δεν έχουν χάσει τίποτα από τον νεανικό ενθουσιασμό, τη ρηξικέλευθη διάθεση αλλά και τη βαθιά πνευματικότητα που τον χαρακτηρίζουν από τότε που εισέβαλε ορμητικά στην παγκόσμια μουσική σκηνή πριν δεκαπέντε-είκοσι χρόνια. Από τους πιο αναγνωρισμένους καλλιτέχνες της εποχής μας, έχοντας υπογράψει εδώ και χρόνια αποκλειστικό συμβόλαιο με την Deutsche Grammophon, ο Όλαφσον είναι πάνω από όλα ένας οραματιστής μουσικός και οι καλλιτεχνικές επιλογές του ξεχωρίζουν για την πρωτοτυπία και την ανατρεπτική ματιά με την οποία ατενίζει χιλιοπαιγμένα έργα – ορόσημα της πιανιστικής φιλολογίας.

Οι ηχογραφήσεις του έχουν πλατιά απήχηση στο κοινό σε όλον τον κόσμο, ξεπερνώντας τις ένα δισεκατομμύριο ακροάσεις και αποσπώντας πολυάριθμα βραβεία: ανάμεσά τους το πρόσφατο GRAMMY για την Καλύτερη Σόλο Κλασική Ερμηνεία (για τις *Παραλλαγές Γκόλντμπεργκ* του Μπαχ, 2025), το βραβείο για το καλύτερο άλμπουμ από το BBC Music Magazine, καθώς και –εις διπλούν– το Orpus Klassik για την καλύτερη σόλο ηχογράφηση της χρονιάς.

Στο πολυαναμενόμενο ντεμπούτο του στην Ελλάδα, ο Όλαφσον παρουσιάζει έργα των Μπαχ, Μπετόβεν και Σούμπερτ, χτίζοντας ένα πρόγραμμα με τίτλο *Orpus 109*, όπως ακριβώς επιγράφεται και η τελευταία δισκογραφική του δουλειά τον Νοέμβριο του 2025. Ο τίτλος αναφέρεται προφανώς στη *Σονάτα για πιάνο αρ. 30 σε μι μείζονα*, έργο 109 του Μπετόβεν, την οποία ο καλλιτέχνης τοποθετεί δίπλα (ή και απέναντι) σε άλλα έργα του ίδιου του Μπετόβεν και του Σούμπερτ, χωρίς, βέβαια, να παραλείπει τον αγαπημένο του

Μπαχ – άλλωστε, όπως λέει ο ίδιος, οι δύο συνθέτες του δέκατου ένατου αιώνα έρχονται αντιμέτωποι με τον γίγαντα του δέκατου όγδοου αιώνα «όπως οφείλει να κάνει κάθε μεγάλος συνθέτης». Συνδυετικός ιστός του προγράμματος είναι η τονικότητα της μι (μείζονος και ελάσσονος). Μέσα σε αυτό το τονικό πεδίο, ο Όλαφσον αξιοποιεί τη synaesthesia ως ευεργετικό μέσο για να εξερευνήσει μια πλατιά γκάμα από τις πλούσιες και ζωντανές αποχρώσεις του πράσινου.

Το πρόγραμμα καθαυτό δείχνει με διαύγεια τον τρόπο σκέψης του καλλιτέχνη: όπως υποστηρίζει, αρκεί να στραφεί κανείς στο παρελθόν για να διαπιστώσει τι λείπει από τα σημερινά προγράμματα συναυλιών, που δίνουν συχνά στον ακροατή την αίσθηση πως «ξεφυλλίζει έναν κατάλογο βιβλιοθήκης». Στα προγράμματα ρεσιτάλ του δέκατου ένατου αιώνα, σημειώνει, αισθάνεται κανείς πραγματική απελευθέρωση: είναι εντυπωσιακά, γεμάτα αυτοσχεδιαστικό πνεύμα και απροσδόκητα στοιχεία. Και αυτή ακριβώς η νεωτερική ματιά σε παλιά κομψοτεχνήματα είναι που καθιστά τον Βίκινγκουρ Όλαφσον έναν μεγάλο καλλιτέχνη του εικοστού πρώτου αιώνα.

Χορηγός συναυλίας **Τράπεζα Πειραιώς**

Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ (1685-1750)

Πρελούδιο σε μι μείζονα, BWV 854

Λούντβιχ βαν Μπετόβεν (1770-1827)

Σονάτα για πιάνο αρ. 27 σε μι ελάσσονα, έργο 90

Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ (1685-1750)

Παρτίτα αρ. 6 σε μι ελάσσονα, BWV 830

Φραντς Σούμπερτ (1797-1828)

Σονάτα σε μι ελάσσονα, D 566

Λούντβιχ βαν Μπετόβεν (1770-1827)

Σονάτα για πιάνο αρ. 30 σε μι μείζονα, έργο 109

4 Ιουνίου

The Avex Ensemble

Blade Runner

Live

*Έχω δει πράγματα που εσείς οι άνθρωποι δεν θα πιστεύατε
Όλες αυτές οι στιγμές θα χαθούν στον χρόνο, σαν δάκρυα στη βροχή*

Όταν δύο άνθρωποι γνωρίζονται για πρώτη φορά και μοιράζονται αναφορές για να διερευνήσουν εάν υπάρχει κοινός τόπος ανάμεσά τους, η μνεία του *Blade Runner* λιώνει τις όποιες αποστάσεις και γίνεται τρυφερός κώδικας συνεννόησης. Σχεδόν μισό αιώνα από την κυκλοφορία του, αυτό το φουτουριστικό νουάρ –γεμάτο σκοτάδι, βροχή, φώτα νέον, σκιές που ξεγλιστράνε στην άκρη του ματιού– διατηρεί περίοπτη θέση στην ιστορία του κινηματογράφου και, κυρίως, στην καρδιά των απανταχού εραστών του μέλλοντος. Πρόκειται για την ταινία που αποκατέστησε την επιστημονική φαντασία και την επέβαλε ως αξιολάτρευτο είδος μυθοπλασίας, επαναφέροντάς την από την (αυτό) εξορία που είχε καταφύγει ως genre που απευθύνεται στους ‘επίλεκτους λίγους’. Πρόκειται ακόμα για το soundtrack που έβαλε την ηλεκτρονική μουσική σε κάθε στίπι: οι κινούμενοι καθεδρικοί από synths του Vangelis στοίχειωσαν δια παντός το κινηματογραφικό φαντασιακό και το νεοφανές είδος της electronica, ενώ όρισαν το μέτρο με το οποίο θα συγκρίνονταν κάθε original score στο μέλλον.

Ο θρύλος λέει ότι δεν υπήρξε ποτέ μία οριστική εκδοχή της ταινίας, αλλά επτά διαφορετικές ενσαρκώσεις της. Σαν ένας ειρωνικός απόηχος πάνω στο θέμα του αντιγράφου (replica) που διαπερνά την ταινία, η μουσική του Vangelis παραμένει μία και ακλόνητη, σαν ταινία μέσα στην ταινία. Δεν αποτελεί τόσο επένδυση, όσο έναν σφυγμό δίπλα και μέσα στην εικόνα, έναν πολύτιμο δραματουργικό οδηγό για κάθε συναίσθημα που αρθρώνεται μέσα στη δυστοπική μελλοντολογία του Ρίντλεϊ Σκοτ. Η μουσική του Vangelis φέρει μια μοναδική συνθετική ευφυΐα. Στα εμβληματικά “Love Theme” και “Runner’s Blues”, η μελωδία αναδύεται σαν εσωτερικός μονόλογος, επιχρωματίζοντας τις

πιο εύθραυστες πτυχές ενός κόσμου που ταλαντεύεται ανάμεσα στο ανθρώπινο και το μηχανικό. Στις 4 Ιουνίου, κάτω από τον βράχο της Ακρόπολης, το final cut της ιστορικής ταινίας προβάλλεται σε μια μνημειακών διαστάσεων HD οθόνη, ενώ η εμβληματική μουσική εκτελείται ζωντανά από το ενδεκαμελές The Avex Ensemble, σε απόλυτο συγχρονισμό με την ταινία. Πρόκειται για μια στιγμή μυσταγωγίας: ένα θραύσμα μέλλοντος ζωντανεύει μέσα στο κέλυφος του αρχαίου θεάτρου, λίγο πριν αυτό κλείσει για τις εργασίες αποκατάστασής του.

Η ταινία που για δεκαετίες προοιωνίζε έναν κόσμο όπου η τεχνολογία και η ανθρώπινη ύπαρξη έχουν συμπλεχθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε καταλήγουν αδιαχώριστες δεν παραμένει απλώς επίκαιρη· αντιθέτως, έχει συμπέσει απολύτως με την πραγματικότητα, καθώς οι ρέπλικες του σήμερα αξιώνουν αυτονομία και αναγνώριση, η ανθρωπότητα αναρωτιέται για την ίδια της τη φύση και τα όριά της, όπως και το μέλλον της συνείδησης στον κόσμο των μηχανών που ανέπτυξαν νοημοσύνη. Στις 4 Ιουνίου, μια πύλη προς το άγνωστο θα ανοίξει πάνω στη σκηνή του Ηρώδειου. Θα είμαστε αρκετά γενναίοι να την περάσουμε;

Πρωτότυπη μουσική σύνθεση **Vangelis**

///

ΜΟΥΣΙΚΗ

5 & 6 Ιουνίου

Σταύρος Ξαρχάκος

Στο παρόν

Στα ογδόντα επτά μου χρόνια, συνειδητοποιώ όσο ποτέ ότι ζωή είναι μόνο το παρόν, όπως λέει και το τραγούδι. Και τι είναι το παρόν στη μουσική; Η μουσική που αντέχει στον χρόνο, η μουσική που γεννιέται μπροστά μας, η μουσική που περνά από γενιά σε γενιά. Οφείλω να ομολογήσω δε, ότι για πρώτη φορά υπήρξα –άθελά μου– ασυνεπής απέναντί σας. Τον περσινό Σεπτέμβριο, στο Ηρώδειο, σας είπα ότι θα τα ξαναπούμε σε τρία χρόνια. Το Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου και ο διευθυντής του, κ. Μιχαήλ Μαρμαρινός, με «διέμειυσαν» και τους ευχαριστώ.

Σταύρος Ξαρχάκος

Από Το Μεγάλο μας Τσίρκο μέχρι το Ρεμπέτικο, από τις σπουδές στο Παρίσι δίπλα στη Νάντια Μπουλανζέ και έπειτα στο Τζούλιαντ της Νέας Υόρκης με την παρότρυνση του Λέοναρντ Μπερνστάιν, η πορεία του Σταύρου Ξαρχάκου στάθηκε αταλάντευτη και μεγαλειώδης, αλλά, κυρίως, συντονισμένη με τη μεγάλη περιπέτεια του σύγχρονου ελληνικού τραγουδιού – του οποίου άλλωστε υπήρξε ένας από τους πιο ατόφιους εκφραστές. Ωστόσο, η κληρονομιά αυτή δεν φαίνεται να βαραίνει τον ίδιο. Η δράση του τα τελευταία χρόνια αποκαλύπτει έναν άνθρωπο παραδομένο στο παρόν και τη γλυκιά του ταραχή. Είναι, άλλωστε, ο χρόνος που κατοικεί ο δημιουργός: ένα σήμερα σε διαστολή που χωράει όλους τους υπόλοιπους μέσα του.

Μπορούμε να φανταστούμε τη βραδιά του Σταύρου Ξαρχάκου στο Ωδείο Ηρώδου Αττικού ως ένα παρόν σε τρεις πράξεις.

Πρώτο μέρος: Συνάντηση δύο δημιουργών στο Παρόν. Ο ίδιος μαζί με τη Λίνα Νικολακοπούλου συζητούν και τραγουδάνε μαζί με ένα πιάνο κι ένα κουαρτέτο εγχόρδων. Διευθύνει. Σχολιάζει. Θυμάται.

Δεύτερο μέρος: Το πρόσφατο μουσικό παρόν. Στη σκηνή έρχεται η Ηρώ Σαΐα και ερμηνεύει νέα τραγούδια που έγραψε για εκείνη.

Τρίτο μέρος: Το διαρκές παρόν. Στη σκηνή έρχεται ο Δημήτρης Μπάσης και όλοι μαζί ερμηνεύουν τραγούδια που πέρασαν στις καρδιές μας και έγιναν παράδοση. Μαζί τους, τα παιδιά της Σχολής «Εν Χορδαίς και Οργάνοις» της Σύρου που πολλοί θυμούνται από το αυθόρμητο μουσικό στιγμιότυπο του Ιουνίου του 2022 στη Σύρο – μια βραδιά σε μια ταβέρνα του νησιού, όταν ο συνθέτης τα διηύθυνε και το βίντεο εκείνης της στιγμής ταξίδεψε παντού. Σήμερα, τα παιδιά εκείνα έχουν μεγαλώσει· κάποια είναι ήδη φοιτητές. Για τον Σταύρο Ξαρχάκο, η παρουσία παιδιών στη συναυλία, συμβολίζει το παρόν που είναι και μέλλον.

Έτσι, στη σκηνή του Ηρωδείου συναντώνται οι γενιές και ο τίτλος της συναυλίας αποκτά το πιο ουσιαστικό του νόημα: το παρόν της μουσικής είναι εκεί όπου η μνήμη, η εμπειρία και η νέα δημιουργία γίνονται ένα.

Γιατί ό,τι αντέχει στον χρόνο,

Συνεχίζεται...

Μουσική διεύθυνση **Σταύρος Ξαρχάκος** • Ερμηνεύουν **Δημήτρης Μπάσης, Ηρώ Σαΐα**
• Συμμετέχουν **10μελής ορχήστρα και παιδιά από τη σχολή της Σύρου «Εν Χορδαίς και Οργάνοις»**

///

“ΑΦΙΕΡΩΜΑ”

ΜΟΥΣΙΚΗ

9 Ιουνίου

Επίλεκτο Ηπειρωτικό Ensemble – Βασίλης Κώστας

Ήπειρος

Συμμετέχουν οι **Κώστας Τζίμας, Αντώνης Κυρίσης και Πέτρος Χαλκιάς**

*[...] Γονατίζουν και ζητούν ικετευτικά από το κλαρίνο να παίξει στα αυτιά τους.
Χαρμολύπη. Θρέφεται η ψυχή με ήχους.
Οι δρασκελιές τους μακρόσυρτες, αργές και λυπημένες.
Εκεί ο χορός δεν έχει βήματα, μόνο πατήματα στον τόπο [...]*

Μουσική από την Ήπειρο, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων

Το αφιέρωμα «Ήπειρος» αποτελεί μια μουσική συνάντηση μνήμης και συνέχειας, αφιερωμένη στη βαθιά παράδοση της ηπειρώτικης μουσικής και στην αταλάντευτη πορεία της μέσα στον χρόνο. Στο κέντρο της παράστασης βρίσκεται η παρακαταθήκη του αείμνηστου Πετρολούκα Χαλκιά, ως σημείο αναφοράς για τον τρόπο με τον οποίο η μουσική της Ηπείρου μεταδίδεται, εξελίσσεται και αποκτά νέα πνοή μέσα από τις επόμενες γενιές.

Υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση του λαουτίστα, λέκτορα στο Hellenic College Holy Cross των ΗΠΑ και υποψηφίου για βραβείο Grammy Βασίλη Κώστα –του οποίου η δεκαετής μαθητεία και συνεργασία δίπλα στον Πετρολούκα Χαλκιά διαμόρφωσε έναν πολύτιμο πυρήνα γνώσης και αισθητικής– το υλικό αυτό βρίσκει σήμερα νέα έκφραση μέσα από το Επίλεκτο Ηπειρωτικό Ensemble, τη βασική ορχήστρα της παράστασης. Το εικοσαμελές σύνολο νέων μουσικών από όλη την Ελλάδα, με έδρα τα Ιωάννινα, φέρνει επί σκηνής έναν δημιουργικό διάλογο ανάμεσα στην αυθεντική ερμηνεία των παραδοσιακών σκοπών και σε νέες ενορχηστρωτικές προσεγγίσεις, διατηρώντας τον χαρακτήρα του ηπειρώτικου ιδιώματος και προτείνοντας μια σύγχρονη καλλιτεχνική ματιά πάνω στην πλούσια μουσική κληρονομιά της περιοχής.

Στην παράσταση συμμετέχουν ως καλεσμένοι οι μουσικοί Κώστας Τζίμας (τραγούδι), Αντώνης Κυρίτσης (τραγούδι) και Πέτρος Χαλκιάς (κλαρίνο), μορφές που συνδέονται ουσιαστικά με την ηπειρώτικη παράδοση και εμφανίζονται σε επιλεγμένα κομμάτια, ενισχύοντας με τη δική τους παρουσία τον διαγενεακό χαρακτήρα του αφιερώματος.

Η συνύπαρξη μουσικών από διαφορετικές γενιές δημιουργεί έναν χώρο όπου η μνήμη λειτουργεί ως άμεση εμπειρία και όχι ως απλή αναπαράσταση. Η συναυλία προσεγγίζει την ηπειρώτικη μουσική ως εύπλαστη καλλιτεχνική γλώσσα που συνεχίζει να εξελίσσεται μέσα από τη συλλογική πράξη και την προσωπική έκφραση.

Το Επίλεκτο Ηπειρωτικό Ensemble λειτουργεί υπό την αιγίδα και την υποστήριξη της Ιεράς Μητρόπολης Ιωαννίνων και του φιλανθρωπικού οργανισμού «Αποστολή» της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών.

Καλλιτεχνική διεύθυνση συναυλίας και Επίλεκτου Ηπειρωτικού Ensemble **Βασίλης Κώστας** • Επίλεκτο Ηπειρωτικό Ensemble **Αιμιλία Χαλκιά τραγούδι, Κωνσταντίνα Καράμπα τραγούδι, Δημήτρης Λάλεζας τραγούδι, Κωνσταντίνος Σακαρίδης κλαρίνο, Άννα Μαρία Σινωπίδου καβάλι, Μελίνα Μπιτζίδου σαντούρι, Γιώργος Βενέτης σαντούρι, Ελένη Ευθυμίου σαντούρι, Μυροφόρα Θεοδωρίδου σαντούρι, Γιώργος Θεοδωρίδης λαούτο, Απόστολος Πούπαλος λαούτο, Στέφανος Πατεράκης λαούτο, Χρήστος Δανάς βιολί, Χρήστος Πούλιος βιολί, Γιάννης Δεληγιάννης βιολί, Άκης Παπαεμμανουήλ βιολί, Κωνσταντίνος Μπραχόπουλος βιολί, Ευαγγελία Μουκάνου**

ακορντεόν, **Θοδωρής Εφαπλωματάς** κρουστά • Καλεσμένοι **Κώστας Τζίμας** τραγούδι, **Αντώνης Κυρίσης** τραγούδι, **Πέτρος Χαλκιάς** κλαρίνο • Συμμετέχει ο **Παναγιώτης Αϊβαζίδης** κανονάκι • Σχεδιασμός ήχου **Γιώργος Καρυώτης, Βαγγέλης Ιακωβίδης** • Σχεδιασμός φωτισμού **Γιώργος Χαραλάμπους** • Εκτέλεση παραγωγής **Solar Productions Athens**

///

“ΑΦΙΕΡΩΜΑ”

ΜΟΥΣΙΚΗ

–ΕΤΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ–

10 Ιουνίου

Κρατική Ορχήστρα Αθηνών – Λουκάς Καρυτινός

Η Αμερική του Μάνου Χ – Μέρος Α΄

Η δεκαετία του 1960 βρίσκει τον κόσμο να αλλάζει γρήγορα, τους νέους να αναζητούν διακαώς νέα οράματα και νοήματα στη ζωή και στην τέχνη –με αποκορύφωμα τον Μάη του '68– και την Ελλάδα ειδικότερα να παλεύει με τις δικές της πολιτικές και κοινωνικές αναταραχές που οδήγησαν στο πραξικόπημα του '67. Ο Μάνος Χατζιδάκις βρίσκεται σε μια εποχή ωριμότητας και καταξίωσης – έχει κερδίσει το βραβείο Όσκαρ (1961) για το *Ποτέ την Κυριακή* και, κυρίως, έχει πετύχει να μιλήσει απευθείας στην ψυχή του ελληνικού (και όχι μόνο) κοινού, συνταιριάζοντας το λόγιο με το λαϊκό με τρόπο πρωτόγνωρα φυσικό, βαθύ και ειλικρινή. Και ανοίγει τα φτερά του για τις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου ζει για κάποια χρόνια, αποτραβηγμένος συνειδητά από μια σκοτεινή ελληνική πραγματικότητα αλλά συνάμα μακριά και από τις ρίζες του σε ήχους, εικόνες και ανθρώπους. Στην Αμερική, «χορεύοντας με τη σκιά του», βιώνει με έναν διαφορετικό τρόπο την οικουμενικότητα της ελληνικής μουσικής και ανακαλύπτει νέες πτυχές των ριζωμένων βιωμάτων του. Υπογράφει έτσι το συγκλονιστικό *Το Χαμόγελο της Τζοκόντας*

(1965), που θα γίνει έργο οριακό για τις αναζητήσεις της εποχής και το σύνολο της νέας ελληνικής μουσικής. Τρία χρόνια αργότερα (1968), συνθέτει τη μουσική για την κινηματογραφική ταινία γουέστερν *Blue* (ή *Βρώμικα παλικάρια*, όπως έχει αποδοθεί στα ελληνικά) του Καναδού Silvio Narizzano. Και παρά την αποτυχία της ταινίας, η μουσική του Χατζιδάκι ξεχωρίζει και χάρη στην αξία της διατηρεί μια αυτοτελή πορεία ως μία από τις πλέον εκλεκτές σελίδες του ορχηστρικού του έργου. Η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, υπό τη διεύθυνση του καλλιτεχνικού της διευθυντή Λουκά Καρυτινού, επιστρέφει φέτος στις δύο μεγάλες αυτές παρτιτούρες του Χατζιδάκι, τιμώντας τη συμπλήρωση ενός αιώνα από τη γέννησή του.

Μουσική διεύθυνση **Λουκάς Καρυτινός** • Σολίστ **Γιώργος Τσοικιάν** *κιθάρα*

///

**ΜΟΥΣΙΚΗ
ΘΕΑΤΡΟ**

12 & 13 Ιουνίου

Σταμάτης Κραουνάκης

Λυσιστράτη

Μια ξεκαρδιστική όπερα

Μπορούμε να πούμε κάτι νέο για τη *Λυσιστράτη* έπειτα από τόσα χρόνια; Γιατί επανέρχεται με τέτοια επιμονή στις σκηνές του κόσμου; Ποιο νόημα παραμένει ανεξάντλητο μέσα στην ιδιοφυή αυθάδεια της ηρωίδας;

Όταν ο Αριστοφάνης τη γράφει το 411 π.Χ., δεν κάνει κάποιο πλάγιο σχόλιο για τη θέση στην οποία έχει περιέλθει η Αθήνα εν μέσω Πελοποννησιακού Πολέμου. Στην

πραγματικότητα, ακούει καλά τους πολιτικούς τριγμούς εντός των τειχών, όπου η Εκκλησία του Δήμου έχει αποδυναμωθεί και οι ολιγαρχικοί επανέρχονται στο προσκήνιο. Με τα κρυφά όπλα της τέχνης –τα οποία δεν κατονομάζουν αλλά αποκαλύπτουν χωρίς να δακτυλοδεικτούν– μιλάει για την πηγή των δεινών: τη μανία για δύναμη και επιβολή, που δεν είναι παρά ίδιον των ανδρών, μια κούφια εντολή που παρασέρνει όλη την κοινωνία στον αφανισμό. Και ποιο είναι το αντίδοτο; Μα ένα ηχηρό χαστούκι σε αυτή τη θλιβερή αρρενωπότητα. Όταν ο Αριστοφάνης μετακινεί τη γυναίκα από το πεδίο του ‘Οίκου’ στο πεδίο του ‘Δήμου’, δεν εκτελεί απλώς ένα θεατρικό σχήμα, αλλά μια πολιτική μετατόπιση μεγάλων. Η ηρωίδα δεν καλεί μόνο τις γυναίκες της Αθήνας –και από άλλες πόλεις, εχθρικές!– σε μια ‘απεργία του έρωτα’, αλλά δημιουργεί ένα ποτάμι θηλυκότητας που παρασέρνει τις βεβαιότητες του κόσμου, προτείνοντας μια άλλη λύση που οι υπόλοιποι σπεύδουν να ονομάσουν ουτοπική και άρα μη εφαρμόσιμη. Οι όποιες ομοιότητες με τη σημερινή κατάσταση είναι καθαρά συμπτωματικές.

Είναι λοιπόν ιδιαίτερα ευτυχής συγκυρία η διασκευή του έργου από τον Σταμάτη Κραουνάκη, καθώς μας αφήνει να αναρωτιόμαστε τι θα προκύψει από τη συνάντηση του σπινθηροβόλου πνεύματος του Αριστοφάνη με την αχαλίνωτη μουσική του φαντασία. Ο συνθέτης στήνει μια πολυφωνική οπερέτα που φιλοξενεί ισότιμα μουσική και λόγο, όλα κουρδισμένα στο κλειδί της ανελέητης σάτιρας του ποιητή. Πότε λυρική, πότε λαϊκή, πότε σαρκαστικό καμπαρέ, η μουσική γίνεται αγωγός της δράσης, ενώ ο αδόμενος λόγος συμπληρώνει ιδανικά αυτήν την αριστοφανική μέθεξη, απελευθερώνοντας νύξεις στο σήμερα και τροφοδοτώντας ακόμα περισσότερο την ξέχειλη θεατρικότητα του δρώμενου. Παράλληλα, ο διεθνώς αναγνωρισμένος σκηνογράφος Takis ντύνει την παράσταση με μια απολύτως σύγχρονη αισθητική που κουμπώνει με το ιστορικό πλαίσιο του έργου, καταλήγοντας σε μια ακαταμάχητη εικαστική πανδαισία. Στη σκηνή του θεάτρου, συναντιούνται τριάντα σημαντικοί ερμηνευτές και μουσικοί, με ξεχωριστή την παρουσία της Δήμητρας Γαλάνη στον ρόλο της θεάς Αθηνάς.

Στο έργο, οι γυναίκες καταλαμβάνουν την Ακρόπολη –όπου βρίσκεται το δημόσιο ταμείο– για να παραλύσουν την πολεμική μηχανή των ανδρών. Για δύο βραδιές, τα υπέροχα, θεατρικά τους φαντάσματα θα αιωρούνται ακριβώς από πάνω μας, αφήνοντας αυτό το έξαλλο ποτάμι να κυλήσει ξανά υπό το παράγγελμα του Σταμάτη Κραουνάκη,

κατακλύζοντας τα διαζώματα του Ηρωδείου μέχρι τη σκηνή και σαρώνοντας για μια ακόμα φορά τις βεβαιότητες του κόσμου.

Μουσική – Κείμενο – Σκηνοθεσία **Σταμάτης Κραουνάκης** • Συνεργάτες στο λιμπρέτο **Λίνα Νικολακοπούλου** (στίχοι τραγουδιών «Πάμε Κοπέλες», «Το Νήμα», «Χορικό της Συμφιλίωσης»), **Γιώργος Χατζιδάκις**, **Λάκης Λαζόπουλος** (στίχοι του τραγουδιού «Όλα γι' αυτή την πόλη») • Συνεργάτρια στη σκηνοθεσία **Μαριλένα Μόσχου** • Σκηνικά – Κοστούμια **Takis** • Χορογραφία **Θοδωρής Πανάς** • Φωτισμοί **Στέλλα Κάλτσου** • Σύμβουλος θεατρολόγος **Ευανθία Στιβανάκη** • Εικαστικό σήμα παράστασης **Κώστας Σπανάκης** • Φωτογραφίες **Σπύρος Πώρος** • Επικοινωνία **Δέσποινα Κραουνάκη** • Ερμηνεύουν (με σειρά εμφάνισης) **Λένα Ουζουνίδου** *Λυσιστράτη*, **Κώστας Μπουγιώτης** *Απόλλων κομπέρ*, **Σοφία Κουνιά** *Κλεονίκη*, **Έλενα Καφούρου** *Ινδή*, **Πένυ Ξενάκη** *Μπάμπουσκα Κορυφαία*, **Γεωργία Αμοργιαννιώτη** *Μινώικα*, **Αργυρώ Καπαρού** *Λαμπιτώ*, **Βενετία Μαναβέλη** *Μια κοπέλα*, **Γιώργος Στιβανάκης** *Θηβαία / Ένας ανάπηρος στρατιώτης*, **Κωνσταντίνος Τσονόπουλος** *Θηβαία / Βαγγέλας*, **Στέλλα Κρούσκα** *Μυρίνη*, **Χριστόφορος Σταμπόγλης** *Πρόβουλος*, **Χρήστος Γεροντίδης** *Κινησίας*, **Κώστας Βενετσάνος** *Ένας βέρος Αθηναίος*, **Σάκης Καραθανάσης** *Λαϊκός τραγουδιστής*, **Θεολόγος Παπανικολάου** *Ιεροψάλτης*, **Σπύρος Πινκερίδης** *Κήρυκας*, **Δήμητρα Γαλάνη** *Θεά Αθηνά*, **Μαριλένα Μόσχου** *Κουκλάρα της Αθήνας*, **Μαρία Παπαδοπούλου** *Κουκλάρα της Αθήνας* • Μουσικοί επί σκηνής **Δημήτριος Ανδρεάδης** *πιάνο, μουσική διεύθυνση, ενορχήστρωση*, **Δημήτρης Κικλής** *πλήκτρα*, **Γιώργος Ταμιωλάκης** *βιολοντσέλο, ευφώνιο*, **Λάμπρος Παπανικολάου** *κόντρα μπάσο*, **Θεολόγος Παπανικολάου** *βιολί*, **Κοσμάς Κοκόλης** *κιθάρα, μπουζούκι*, **Νίκος Κατσίκης** *σολίστ (μαντολίνο, ισπανικό λαούτο, μπουζούκι)* • Παραγωγή **Gr entertainment** – Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου

“ΑΦΙΕΡΩΜΑ”

ΜΟΥΣΙΚΗ

15 Ιουνίου

Estonian Philharmonic Chamber Choir – Tallinn Chamber Orchestra – Tõnu

Kaljuste

Έργα Arvo Pärt

*Θα μπορούσα να παρομοιάσω τη μουσική μου με το λευκό φως,
που εμπεριέχει όλα τα χρώματα
Μονάχα ένα πρίσμα μπορεί να διασπάσει τα χρώματα
και να τα φανερώσει
Αυτό το πρίσμα θα μπορούσε να είναι το πνεύμα του ακροατή*

A.P.

Ο Άρβο Περτ είναι παντού. Τα έργα του έχουν παρουσιαστεί σχεδόν περισσότερο από εκείνα οποιουδήποτε άλλου συνθέτη στο πρώτο τέταρτο του αιώνα. Ο ηχητικός κόσμος που συνέλαβε –μια κρυστάλλινη, σχεδόν μοναστική μουσική που φέρει το άγγιγμα του χιονιού και προσομοιάζει όσο καμία άλλη στη σιωπή– έχει αφήσει προ πολλού τους τόπους της φαντασίας του συνθέτη και πλέον αναγνωρίζεται ως ένα από τα πλέον υποβλητικά μουσικά κομμάτια των τελευταίων εκατό ετών, λατρεμένο τόσο από τους θιασώτες της κλασικής μουσικής όσο και από ακόλουθους της ποπ κουλτούρας.

Είναι αναπόφευκτο να μιλήσουμε για τη στιγμή της μεταστροφής του Περτ, καθώς αποτελεί πρότυπο καλλιτεχνικής αναγέννησης, εσωτερικής αναζήτησης και μουσικής αναδημιουργίας. Στα μέσα του εικοστού αιώνα, νιώθοντας παγιδευμένος ανάμεσα στα κυρίαρχα πλην όμως άκαμπτα ρεύματα της άβαντ-γκαρντ –όπως ο σειραϊσμός, η αλεατορική μουσική, το κολάζ και ο νεοκλασικισμός– ο Περτ αποσύρθηκε από τη σύνθεση και διάλεξε τη σιωπή, αναζητώντας μια *άλλη* μουσική γλώσσα, ασκητικής ουσίας και διαφανούς αλήθειας. Αφιερώνει εαυτόν σε μια εντατική μελέτη του Γρηγοριανού άσματος και του Ορθόδοξου μέλους, καθώς και της πρώιμης πολυφωνίας της Αναγέννησης. Το 1972, προσχωρεί στη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία, με την πίστη του να καθοδηγεί έκτοτε

την αποστολή του: την ανάδειξη ενός θρησκευτικού-πνευματικού κάλλους που αποζητά την έκφρασή του μέσω της αισθητικής οδού. Το προσωπικό σύστημα σύνθεσης που ανέπτυξε με τον τίτλο *tintinnabuli* τον βοήθησε να αγγίξει αυτή τη διάσπαρτη μουσική των ανώτερων σφαιρών, μέσα από μια διαυγή τεχνική που αξιοποιεί τη δύναμη του ελάχιστου μουσικού ίχνους –του απέριπτου ήχου μιας νότας που αντηχεί– στον υπερθετικό βαθμό. Σε μια γιορτή της ζωής και του έργου του Εσθονού συνθέτη, η βραδιά του Ηρωδείου φιλοξενεί εμβληματικά έργα της φωνητικής μουσικής του συνθέτη, τόσο της σόλο όσο και της χορωδιακής. Το απαιτητικό καθήκον της ερμηνείας τους αναλαμβάνουν η Φιλαρμονική Χορωδία Δωματίου της Εσθονίας και η Ορχήστρα Δωματίου του Ταλίν υπό τη διεύθυνση του μαέστρου **Tõnu Kaljuste** – συμπαραστάτες του Περτ επί δεκαετίες, έχουν διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη διάδοση και την ερμηνευτική κατανόηση του μουσικού του σύμπαντος. Η παρουσία τους στη σκηνή του Ηρωδείου προδιαγράφει έναν μουσικό εσπερινό γνήσιας συγκίνησης, μια ολόψυχη εκδήλωση ευγνωμοσύνης απέναντι σε έναν μεγάλο ιεροφάντη που συνόψισε τη δύναμη της μουσικής με τα ακόλουθα λόγια: «Εφόσον μπορεί κάποιος να σκοτώσει με έναν ήχο, μπορεί και να θεραπεύσει με έναν ήχο.»

Μουσική διεύθυνση **Tõnu Kaljuste** • Ερμηνεύει η **Maria Listra**

Χορηγός συναυλίας **Τράπεζα Πειραιώς**

Άρβο Περτ (γεν. 1935)

Für Lennart in memoriam (2006)

L'abbé Agathon (2004, διασκευή 2008)

Σοπράνο **Maria Listra**

Stabat Mater (1985, διασκευή 2008)

Σοπράνο **Maria Listra**

Κόντρα τενόρος **Danila Frantou**

Τενόρος **Toomas Tohert**

Magnificat (1989)

Σοπράνο **θ.α.**

Te Deum (1985, αναθεώρηση 2007)

Σοπράνο **θ.α.**

Τενόρος **θ.α.**

///

“ΑΦΙΕΡΩΜΑ”

ΜΟΥΣΙΚΗ

–ΕΤΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ–

17 Ιουνίου

Γιώργος-Εμμανουήλ Λαζαρίδης – Raining Pleasure

Η Αμερική του Μάνου Χ – Μέρος Β΄

Εάν κοιτάξουμε το εξώφυλλο του *Reflections* του Μάνου Χατζιδάκι και των New York Rock and Roll Ensemble, μια άλλη μπάντα αχνοφαίνεται στα νερά μπροστά από το αυθεντικό κουιντέτο: είναι οι Raining Pleasure, οι οποίοι –τριάντα τέσσερα χρόνια μετά την κυκλοφορία του περίφημου δίσκου– έγιναν η αντανάκλαση του συγκροτήματος που βρέθηκε αναπάντεχα στην τροχιά του πλανήτη Χατζιδάκι, προσφέροντας τη δική τους ερμηνεία στη μουσική του *Reflections* και, μαζί, ένα ακόμα αντιφέγγισμα της ιδιοφυίας του συνθέτη.

Η διαμονή του Χατζιδάκι στη Νέα Υόρκη την περίοδο 1966-1972 έχει σκορπίσει θρυλικά ανεκδοτολογικά θραύσματα στο πέρασμά της –γνωριμίες με σημαίνουσες μουσικές προσωπικότητες της εποχής, όπως η Grace Slick των Jefferson Airplane, μια προσωπική βουτιά στην ψυχεδελική μυθολογία των ημερών και την πρωτόγνωρη μουσική που φτιαχνόταν εκείνη την ταραγμένη εποχή από νέους που κρατούσαν στα χέρια τους τα υλικά ενός άλλου κόσμου. Ποιος, άλλωστε, δεν θυμάται όταν ο συνθέτης σε μια θαυμάσια αποστροφή του είχε αποκαλέσει τη Λένα Πλάτωνος έναν «θηλυκό Syd Barrett»;

Όμως, ο Χατζιδάκις δεν θα μπορούσε ποτέ να απορροφήσει ανεπεξέργαστα όλα αυτά τα δώρα, όσο κι αν τον είχαν εντυπωσιάσει με τον «εξαίσιο θόρυβό» τους συγκροτήματα όπως οι Rolling Stones. Γιατί ο μεγάλος καυστήρας στο μυαλό του συνθέτη ήταν πάντοτε το Ελληνικό Τραγούδι, συνοδευόμενο από τη λεπτότητα του κλασικού ρεπερτορίου. Ωστόσο, μέσα του σιγόκαιγε η ανάγκη να κάνει κάτι και με κάποιους από αυτήν την πρωτοφανή μουσική αναγέννηση. Τους ανακάλυψε στο πρόσωπο των New York Rock and Roll Ensemble. Πυρήνας τους ήταν τρεις σπουδαστές της σχολής Juilliard με αδιαπραγμάτευτη κλασική παιδεία και δεξιότητες σε πλείστα όργανα (ανάμεσά τους συναντάμε τον εκλιπόντα Michael Kamen, μετέπειτα συνεργάτη των David Bowie, Pink Floyd, Metallica, κ.ά.). Η συνάντηση του γόνιμου ηλεκτρισμού τους με τις πρώιμες μπαρόκ πιναελίες του Χατζιδάκι (όπως ήδη είχε αποτυπώσει στο οριακό *Το Χαμόγελο της Τζοκόντας*) έδωσε πνοή σε έναν από τους πλέον διαφορετικούς δίσκους εκείνης της εποχής που έσμιγε το προοδευτικό ροκ με τη βαθιά λαϊκότητα της γραφής του συνθέτη. Με υποδειγματική ενορχήστρωση και εκτέλεση, ο δίσκος προικίστηκε με το διαβατήριο της παγκοσμιότητας, πετυχαίνοντας μια δύσκολη ισορροπία: να ακούγεται ταυτόχρονα ελληνικός και οικουμενικός.

Άλλα στον χρόνο: σε ένα στούντιο έξω από την Κολονία το 2004, οι Raining Pleasure ολοκληρώνουν την ηχογράφηση του δίσκου, με τη συμβολή του σαξοφωνίστα David Lynch και της Έλλης Πασπαλά στο καταληκτικό "Noble Dame". Συγκρότημα με πηγαία μελωδική αισθαντικότητα και ευρωπαϊκή παιδεία, οι Raining Pleasure διέγνωσαν τη συγγένειά τους με τους κόσμους του *Reflections* (τον αγγλικό στίχο, τη ροκ ενέργεια) και παρέδωσαν μια απaráμιλλη διασκευή που απογείωσε την εγχώρια δισκογραφία τους, ενώ άνοιξε νέα μονοπάτια αποδοχής στο εξωτερικό μέσα από τη ζωντανή παρουσίαση του *Reflections* σε διάφορους σταθμούς.

Τη μοναδική αυτή συναστρία θα ζήσουμε φέτος το καλοκαίρι. Και αν κοιτάξουμε προσεκτικά τη σκηνή του Ηρωδείου όταν οι Raining Pleasure απλώσουν τον αραχνούφαντο κόσμο του *Reflections*, ίσως προσέξουμε μια αντανάκλαση να σχηματίζεται μπροστά στην ορχήστρα ή πάνω στον ουρανό, ένα ηλεκτρικό σύνολο κάτω από τη μπαγκέτα ενός μάγου-συνθέτη: των New York Rock and Roll Ensemble και του παντοτινού Μάνου Χατζιδάκι.

Η βραδιά θα ανοίξει με την παρουσίαση ενός άλλου έργου από τις αμερικανικές μέρες του Μάνου Χατζιδάκι. Γεννημένη στο Λονδίνο το καλοκαίρι του 1969 και ηχογραφημένη στη Νέα Υόρκη τον Δεκέμβριο του 1971, η *Ρυθμολογία* συγκεντρώνει έξι ζεύγη κομματιών για σόλο πιάνο που αποκαλύπτουν μια βαθιά και εκλεκτική εργασία πάνω στο αρχέτυπο του ρεμπέτικου τραγουδιού. Ενώ σε προηγούμενα έργα του ο συνθέτης είχε συμπεριλάβει αυτούσιες διασκευές, η *Ρυθμολογία* παραπέμπει στο ρεμπέτικο τραγούδι όντας πρωτότυπη σύλληψη. Ο ίδιος στις σημειώσεις του δίσκου αναφέρει: «Θέλησα απ' την αρχή να π α ί ξ ω σ ο β α ρ ά, με μονούς ρυθμούς και με χασάπικα ανάμεσά τους που να εξαρτώνται από αστερισμούς. Και προ παντός, να ξαναθυμηθώ πολύ παλιούς τρόπους –τους ορθόδοξους– του μπουζουκιού και των ρεμπέτικων τραγουδιών. Νομίζω πως ήμουν πια σε θέση να τ' ακούω χωρίς συναισθηματικές υπερβολές, από μακριά, πιο τεχνικά και μ' όλο το βαθύ ερωτικοθηρησκευτικό τους περιεχόμενο.» Αφιερωμένο στον Γιώργο Σεφέρη –«έναν ζωντανό Σεφέρη που εξακολουθεί να ζει ανάμεσά μας»– το απόλυτα αυτό ιδιοσυγκρασιακό έργο της χατζιδακιικής δισκογραφίας θα ερμηνεύσει ο πιανίστας Γιώργος-Εμμανουήλ Λαζαρίδης. Με τριάντα πέντε χρόνια αδιάλειπτης παρουσίας στη διεθνή μουσική σκηνή ως σολίστ, συνθέτης και παιδαγωγός, ο Γιώργος-Εμμανουήλ Λαζαρίδης έχει καταθέσει πολύτιμη καλλιτεχνική εργασία πάνω στην ερμηνεία και επεξεργασία του χατζιδακιικού ιδιώματος – ένα έργο που στέκεται επάξια δίπλα στη συνολική πορεία του πιανίστα στο διεθνές στερέωμα και στην καταξίωσή του ως ενός από τους πιο δεινούς σύγχρονους ερμηνευτές. Η παρουσία του το βράδυ της 17ης Ιουνίου αναμένεται να επιβεβαιώσει μια ακόμα φορά ότι οι εκτελέσεις του στέκονται «υπεράνω σύγκρισης» (BBC Music Magazine, Adrian Jack) και είναι «τόσο ξεχωριστές, που διατηρούν τη μοναδικότητά τους ακόμη και όταν σκεφτούμε σπουδαίες εκτελέσεις των Argerich, Horowitz, Brendel, Zimerman» (Grammophone Music Magazine).

18 Ιουνίου

Einstürzende Neubauten

Ωδή στην Avant Garde

Όσοι ανέβουν στο αρχαίο θέατρο το βράδυ του Ιουνίου, θα βρεθούν μπροστά σε ένα ιστορικό παράδοξο: ένα συνεργείο κατεδαφίσεων των μουσικών συμβάσεων μεταμφιεσμένο σε συγκρότημα θα έχει καταλάβει τη σκηνή του Ηρωδείου, μετατρέποντάς το σε μια εξάισια βιομηχανική παιδική χαρά.

Αναφερόμαστε φυσικά στους Einstürzende Neubauten / Καταρρέοντα Νεόχτιστα (προφέρεται: *Αϊνστύρτσεντε Νόιμπραουτεν*). Ανάμεσα στις πιο σημαντικές βιολογικές διεργασίες που διατηρούν ένα είδος στη ζωή και εγγυώνται την ανανέωση και τη διαιώνισή του, συγκαταλέγεται η ικανότητα ενσωμάτωσης ξένου DNA – ακόμη και όταν αυτό είναι δυνητικά εχθρικό. Με τρόπο που αντικατοπτρίζει αυτήν τη βιολογική σοφία, το γερμανικό σύνολο έχει διασχίσει μισό αιώνα μουσικής ιστορίας συνεχίζοντας να ακούγεται το ίδιο γιατί ακριβώς δεν ακούγεται σαν τίποτε άλλο. Ενώ κλείνουν το μάτι στις εφήμερες ηχητικές πρωτοπορίες, η ακοή τους παραμένει σταθερά προσανατολισμένη σε έναν ήχο που έρχεται από μέσα.

Και ποιος είναι αυτός ο ήχος; Η γενέθλια πράξη του βρίσκεται σε ένα Δυτικό Βερολίνο που δεν υπάρχει πια, όσο κι αν ψάξουμε. Μια πόλη που οριζόταν από εικόνες όπως οι εξής: ανοικοδόμηση, εργοστάσια, καταλήψεις, κτίρια υπό εγκατάλειψη, μέταλλο, τσιμέντο, το Τείχος. Μέσα σε αυτό το τοπίο, μια φλεγόμενη νιότη αναζητούσε απαντήσεις στη γραφή των ερειπίων και στα ιερογλυφικά του ήχου: πώς να κάνεις τέχνη με την ύλη της πόλης σου. Από τις στάχτες αυτών των παραστάσεων, γεννήθηκε ένας μουσικός ανταρτοπόλεμος: οι Einstürzende Neubauten.

Πειραματικοί αλλά απόλυτα πειθαρχημένοι, οι EN αρνήθηκαν πεισματικά να ακολουθήσουν τους παραδομένους τρόπους σύνθεσης και εκτέλεσης και επέστρεψαν σε ένα ιερό μηδέν, γνωρίζοντας ότι για να κατακτήσεις την αγνή μουσική πρέπει να αναπροσαρμόσεις όλη τη διανοητική σου εργαλειοθήκη.

Στην περίπτωση τους, ο όρος ‘ηχητικό οπλοστάσιο’ δεν είναι δημοσιογραφικός ευφημισμός: ιδιοκατασκευές, αεροπίστολα, πλαστικοί και μεταλλικοί σωλήνες, μπιτόνια, ελάσματα, λαμαρίνες, objets trouvés –ακόμα και ένας κινητήρας τζετ– συγκαταλέγονται στον μουσικό τους εξοπλισμό. Με αυτά τα υλικά πλάθουν άγρυπνα βιομηχανικά άσματα που κυμαίνονται από υποβλητικές, νυχτερινές σονάτες μέχρι ραψωδίες θορύβου και χαλύβδινες συμφωνίες.

Οι εποχές όπου οι διοργανωτές συναυλιών δίσταζαν να τους προσκαλέσουν, φοβούμενοι τις φθορές που συχνά κληροδοτούσαν στα κτίρια, ανήκουν στο παρελθόν. Η παρουσία τους στο Ηρώδειο διατηρεί ισόποση ποιητικότητα και ειρωνεία: παλαίμαχοι στον αποχαιρετισμό εμβληματικών κτηρίων (ας θυμηθούμε τη σάγκα τους πριν την κατεδάφιση του πάλαι ποτέ Κοινοβουλίου της Ανατολικής Γερμανίας), τα Νεόδημητα Ερείπια θα σταθούν μέσα στον σκελετό του αττικού ερειπίου και θα το νανουρίσουν με τους μεταλλικούς φθόγγους τους, συνοδεύοντάς το στην πρόσκαιρη νάρκη του εν όψει των εργασιών αποκατάστασής του.

Ένα μαύρο κουτί που καταγράφει την ιστορία της Ευρώπης· μια τοιχογραφία από το μέλλον που κανείς ακόμα δεν μπορεί να αποκωδικοποιήσει· ένας ζωντανός οργανισμός που παραβιάζει συνειδήσεις και φυτεύει τον σπόρο της ανησυχίας. Στις 18 Ιουνίου –τώρα που η μουσική τους γλώσσα έχει αποκρυσταλλωθεί ιδανικά με το *Rampen* (2024)– είμαστε προσκεκλημένοι σε μια συναυλία για να αντικρίσουμε ψυχή τε και σώματι ένα σχήμα που κάθε άνθρωπος που αποκαλεί τον εαυτό του εραστή της τέχνης οφείλει να παρακολουθήσει, έστω για μια φορά στη ζωή του. Οι συνέπειες μπορεί να είναι μεταμορφωτικές και να ανοιχτείτε ξανά στο δέος του ήχου. Εξάλλου, πού αλλού θα ακούσετε έναν κινητήρα τζετ να τραγουδάει;

///

ΜΟΥΣΙΚΗ

19 Ιουνίου

Λένα Πλάτωνος – Μαρία Φαραντούρη

Μοίρες

Η φύση και τα ταπεινά της πλάσματα, η φιλία των κοριτσιών, ο έρωτας κι ο πόλεμος, ο θάνατος και η ζωή, η ισορροπία των δύο φύλων. Ο άγνωστος κόσμος των ποιητριών της αρχαιότητας έρχεται στο φως με μια παράσταση που αντλεί τα υλικά της από το ομώνυμο βιβλίο του Θάνου Τσακνάκη, *Των Σιωπηλών Σπαράγματα*, σε μουσική της Λένας Πλάτωνος και ερμηνεία της Μαρίας Φαραντούρη. Η προεξάρχουσα και 'μητέρα' όλων Σαπφώ, η Κόριννα, η Τελέσιλλα, η Ανύτη, η Πράξιλλα, η Μοιρώ, η Νοσσίς, η Διοφίλη, η Ήρινα, οι ξεματιάστρες, αλλά και άλλες ποιήτριες του αρχαιοελληνικού σύμπαντος, Σιωπηλές, που σώζεται μονάχα τ' όνομά τους, πρωταγωνιστούν στα λυρικά και τρυφερά σπαράγματα της παράστασης σαν ένα τραγούδι τωρινό και παντοτινό – όπως άλλωστε τους αξίζει.

Σε αυτό το ξεχωριστό έργο που δημιουργείται ειδικά για το φετινό Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου και τις επιλεγμένες παραστάσεις που θα δοθούν στο Ηρώδειο, η Λένα Πλάτωνος και ο Θάνος Τσακνάκης ανασύρουν από τη λήθη την πλατωνική ιδέα περί αθανασίας της ψυχής και την ανασυνθέτουν ποιητικά με τις *Μοίρες*, το νέο έργο της συνθέτριας που θα παρουσιαστεί για πρώτη φορά στο κοινό και θα ερμηνεύσει ο διεθνής σολίστ του φλάουτου, Στάθης Καραπάνος. Τα κείμενα αφηγείται η Μαρία Φαραντούρη.

Η μοναδική Λένα Πλάτωνος, ως φυσική συγγενής των αρχαίων μορφών, γίνεται με τη μουσική της το όχημα που μεταφέρει τις ποιήτριες δυναμικά στο παρόν και τους εξασφαλίζει μια ζωή στο μέλλον –πλέον τραγουδισμένη– δίνοντας έναν σύγχρονο τόνο στα έργα με την ηλεκτρονική της παλέτα. Ταυτόχρονα, αναδεικνύει την παράδοση της αρχαιοελληνικής μουσικής κλίμακας, εντάσσοντας και στοιχεία από το παραδοσιακό τραγούδι. Ιδανική ερμηνεύτρια αυτών των έργων δεν θα μπορούσε να είναι άλλη από την άχρονη – και γι' αυτό διαχρονική –φωνή της Μαρίας Φαραντούρη.

Η παράσταση ολοκληρώνεται με μια επίσκεψη στο οριακό έργο της Πλάτωνος *Σαμποτάζ*, που κυκλοφόρησε το 1981 και θεμελίωσε τον ηλεκτρονικό ήχο στην Ελλάδα. Τρία συνταρακτικά τραγούδια από το άλμπουμ («Χίλιες και μία νύχτες», «Σαμποτάζ» και «Στον αστερισμό του Πιγκουΐνου») θα παρουσιαστούν ως μετεγγραφές για φλάουτο, ερμηνευμένα από τον Στάθη Καραπάνο.

Σύνθεση – Αφήγηση (*Σιωπηλών Σπαράγματα*) – Πλήκτρα (στα έργα *Μοίρες* και *Σαμποτάζ*) **Λένα Πλάτωνος** • Ερμηνεία (*Των Σιωπηλών Σπαράγματα*) – Αφήγηση

(Μοίρες) **Μαρία Φαραντούρη** • Ενορχήστρωση **Λένα Πλάτωνος, Stergios T. (Στέργιος Τσιρλιάγκος)** • Σολίστ στο φλάουτο (Μοίρες και Σαμποτάζ) **Στάθης Καραπάνος** • Μουσικοί **Stergios T. πλήκτρα – programming – ηλεκτρονικά κρουστά (Μοίρες), Μιχάλης Πορφύρης τσέλο, Γιώργος Κοντογιάννης** λύρα, **Βαχάν Γκαλσιάν** πνευστά • Μουσική διεύθυνση (Των Σιωπηλών Σπαράγματα) – πλήκτρα **Μιχάλης Παπαπέτρου** • Συμπαγωγή **Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου, Τεχνότροπον – Artway Cultural Productions**

///

ΚΛΑΣΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

21 Ιουνίου

Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα ΕΡΤ

Παγκόσμια Ημέρα Μουσικής

Στις 21 Ιουνίου, όπως κάθε χρόνο, γιορτάζουμε την Παγκόσμια Ημέρα Μουσικής με την καθιερωμένη συναυλία της Εθνικής Συμφωνικής Ορχήστρας της ΕΡΤ.

///

ΜΟΥΣΙΚΗ

22 Ιουνίου

Lykke Li

Η Lykke Li δεν γράφει απλώς τραγούδια. Γράφει στιγμές που σε συναντούν όταν δεν το περιμένεις, για να ανατρέψουν τη μέρα σου και να μεταμορφώσουν τη νύχτα σου. Η ανεξίτηλη φωνή πίσω από το “I Follow Rivers” και κομμάτια όπως τα “No Rest for the

Wicked” και “I Never Learn” έρχεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα, για να συναντήσει τους πολυάριθμους ακροατές της και να σβήσει έτσι ένα συναυλιακό απωθημένο ετών. Με πάνω από δεκαπέντε χρόνια πορείας, η πολυβραβευμένη Σουηδή ερμηνεύτρια, τραγουδοποιός, μοντέλο και ηθοποιός έχει χτίσει έναν κόσμο όπου η ποπ αφήνει πίσω της τη γυαλιστερή επιφάνεια των σύγχρονων παραγωγών και απογυμνώνεται, για να αγγίξει μια πιο ωμή και πηγαία έκφραση. Η ίδια έχει επανειλημμένα επιλέξει το λάθος αντί για το τέλειο, περικλείοντας μέσα στις ηχογραφήσεις της την ένταση, την ανάσα, την ατέλεια και το αυθόρμητο – όλα εκείνα τα στοιχεία που κάνουν ένα συναίσθημα να μοιάζει επικίνδυνα γλαφυρό και αληθινό.

Ισορροπώντας ακαταμάχητα ανάμεσα στο παγωμένο, Σκανδιναβικό cool και έναν ειλικρινή, σχεδόν ημερολογιακό λυρισμό, η μουσική της μεταμορφώνεται σε ένα ρευστό moodboard συναισθημάτων, ακουμπώντας στην indie pop, το alternative και σε μια υπόγεια κινηματογραφική τραγουδοποιία. Από το συναισθηματικό βάρος του “I Never Learn” μέχρι τη σκοτεινή, αισθησιακή ενέργεια του “so sad so sexy” και την υπόγεια εσωστρέφεια του “Eyeye”, κάθε τραγούδι της Lykke Li δεν επιδιώκει να εντυπωσιάσει, αλλά να διεισδύσει αθόρυβα στο μυαλό και τις φαντασιώσεις του ακροατή, δημιουργώντας έτσι μια βαθιά και σφιχτή σύνδεση μαζί του.

Στις 22 Ιουνίου, το Ωδείο Ηρώδου Αττικού μετατρέπεται στο πιο ταιριαστό σκηνικό για αυτήν την πολυπόθητη συνάντηση, μια συναυλία που θα περάσει από όλες τις αποχρώσεις του εύθραυστου και του εκρηκτικού. Με καινούργιο υλικό στον ορίζοντα και νέο άλμπουμ που αναμένεται εντός 2026, η Lykke Li συνεχίζει να επαναπροσδιορίζει τι σημαίνει σύγχρονη ποπ, με ακατανίκητο στυλ, ένστικτο και απόλυτο έλεγχο της ατμόσφαιρας.

25 & 26 Ιουνίου

Στάθης Λιβαθινός

Ευριπίδη

Εκάβη

Στη σκιά της *Πολιτείας*

Η ευριπίδεια *Εκάβη*, γραμμένη στα πρώτα χρόνια του Πελοποννησιακού Πολέμου, εκτός από το ότι πραγματεύεται το τέλος της μυθικής Τροίας, αντανakλά επίσης το λυκόφως της αθηναϊκής πόλεως ως δομικής μονάδας πολιτειακής συγκρότησης. Στο έργο, η επίκληση των κανόνων και του δικαίου επανέρχεται σταθερά, ενδεικτική μιας περιόδου που τίποτε από τα δύο δεν λειτουργεί. Στον αντίποδα, η πλατωνική *Πολιτεία* –γραμμένη σε περίοδο πολιτιστικής ανάκαμψης– αρθρώνει μια ουτοπική σύλληψη ανασυγκρότησης, συνδέοντας τη γνώση με την πολιτειακή οργάνωση. Αν και ανήκουν σε διαφορετικά είδη και απέχουν χρονικά, τα έργα αυτά τέμνονται σε έναν κοινό πυρήνα προβληματισμού:

Τι είναι το δίκαιο, η αλήθεια και η παιδεία;

Ποια είναι τα όρια της ανθρώπινης ηθικής;

Στο επίκεντρο της σκηνοθεσίας δεσπόζει η άλλοτε κραταιά και αγαθή Εκάβη, ως εμβληματική μορφή μιας ηθικής και πολιτικής κατάρρευσης. Συντετριμμένη από την απώλεια και εκτεθειμένη στην ιστορική βία, έρχεται αντιμέτωπη με τη διάλυση κάθε σταθερού σημείου του κόσμου της. Βασίλισσα, μητέρα, αιχμάλωτη, φέρει πάνω στο σώμα της τα ίχνη του πολέμου και της ανθρώπινης ωμότητας ενώ, μέσα στην αποσάθρωση κάθε έννοιας δικαίου, οδηγείται σταδιακά σε μια οριακή κατάσταση όπου ο πόνος, η εκδίκηση, η ηθική και η δικαιοσύνη απλώς συγχέονται.

Απέναντι σε αυτήν τη συντριβή της, τα πλατωνικά αποσπάσματα εισάγουν ένα διαφορετικό πεδίο αναφοράς. Το δίκαιο, ως εφαρμοσμένη ιδέα που αποβλέπει στην αρμονική συμβίωση του συνόλου, καθώς και η αναζήτηση της αλήθειας καθ' υπέρβαση των φαινομένων και της περιορισμένης οπτικής του μεμονωμένου ατόμου, συγκροτούν

ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο η Εκάβη εγγράφεται εκ νέου, χαράσσοντας τις συντεταγμένες ενός νοητικού ορίζοντα από τον οποίο τα ευριπίδεια πρόσωπα έχουν απομακρυνθεί. Τα αποσπάσματα από την *Πολιτεία*, έτσι, διευρύνουν το τραγικό τοπίο της *Εκάβης*, όπου, εκτός από τους νεκρούς –που είναι μόνο οι πολύ νέοι και αθώοι– κανείς δεν μένει ηθικά αλώβητος.

Ο άξονας της σκηνικής επεξεργασίας είναι ο *Μύθος του Σπηλαίου*, η εμβληματική πλατωνική αλληγορία για την πλάνη, τη γνώση και τη δυνατότητα αφύπνισης. Η εικόνα των δεσμοτών που εκλαμβάνουν ως πραγματικότητα έναν κόσμο σκιών θεμελιώνει, εδώ, μια ισχυρή θεατρική συνθήκη. Μέσα σε αυτήν, η Εκάβη ενεργοποιείται ως καταλυτική παρουσία, με το διεισδυτικό σκηνοθετικό βλέμμα του Στάθη Λιβαθινού να μετατρέπει το σμίξιμο της τραγωδίας με τη φιλοσοφία σε πεδίο στοχασμού και δοκιμασίας, όπου αναμετρώνται τα όρια της επίγνωσης, του ανθρώπινου μέτρου και της ευθύνης.

Η παράσταση πραγματοποιείται στο πλαίσιο του εορτασμού των 100 χρόνων της Ακαδημίας Αθηνών (1926-2026).

Μετάφραση Έλσα Ανδριανού • Σύνθεση κειμένων Έλσα Ανδριανού, Στάθης Λιβαθινός • Σκηνοθεσία – Δραματουργική επεξεργασία Στάθης Λιβαθινός • Σκηνικά – Κοστούμια Ελένη Μανωλοπούλου • Πρωτότυπη μουσική σύνθεση Θεωρής Αμπαζής • Φωτισμοί Αλέκος Αναστασίου • Βοηθός σκηνοθέτη Ηλέκτρα Μαγγίνα • Παίζουν (αλφαβητικά) Αντώνης Γιαννακός, Γιώργος Δάμπασης, Νίκος Καρδώνης, Νέστωρ Κοψιδάς, Άννα Μάγκου, Λίλλυ Μελεμέ, Πολυξένη Παπακωνσταντίνου, Ερατώ Πίσση, Θεοδοσία Σαββάκη, Μαρία Σαββίδου, Βιργινία Ταμπαροπούλου, Άρης Τρουπάκης • Μουσικοί επί σκηνής Ιάκωβος Παυλόπουλος *κρουστά*, Άγγελος Παππάς *ηλεκτρική κιθάρα* • Εκτέλεση παραγωγής Polyplanity Productions • Διεύθυνση παραγωγής Γιολάντα Μαρκοπούλου, Βίκυ Στρατάκη • Συμπαγωγή Φεστιβάλ Αθηνών – ΛΥΚΟΦΩΣ / Γιώργος Λυκιαρδόπουλος

29 Ιουνίου

Κρατική Ορχήστρα Αθηνών – Μιχάλ Νεστερόβιτς

Όγδοη συμφωνία

του Γκούσταφ Μάλερ

Ακόμα και για τα δεδομένα του μεγαλειώδους συμφωνικού έργου του Γκούσταφ Μάλερ, η *Όγδοη Συμφωνία* κατέχει μια ξεχωριστή θέση. Σηματοδοτεί ένα άκρο, όχι μόνο για τον Μάλερ αλλά για τη ρομαντική συμφωνία γενικά. Το προσωνύμιο 'των Χιλίων' δεν προήλθε από τον ίδιο τον συνθέτη, αλλά από τον ιμπρεσάριο Έμιλ Γκούτμαν, ο οποίος το χρησιμοποίησε για λόγους δημοσιότητας πριν από την πρεμιέρα του έργου. Σήμερα μπορεί να φαντάζει υπερβολικό, αλλά υπολογίζεται ότι σε εκείνη τη συναυλία συμμετείχαν 858 τραγουδιστές και 171 εκτελεστές οργάνων. Ωστόσο, η ουσία δεν είναι ούτε ο χρόνος (η *Τρίτη Συμφωνία* διαρκεί περισσότερο) ούτε ο αριθμός των εκτελεστών (και στη *Δεύτερη Συμφωνία* απαιτούνται ανάλογες ευρείες δυνάμεις): το μοναδικό μεγαλείο της *Όγδοης* έγκειται στον καταφατικό της τόνο, μιας και είναι η μοναδική συμφωνία του ιδιοφυούς μουσουργού που δεν έχει ίχνος ειρωνείας, αμφιβολίας ή εσωτερικής πάλης. Αντιθέτως, αναπτύσσει μια αγέρωχη, στιβαρή ρητορική, κομίζοντας μηνύματα μείζονος πνευματικότητας με αταλάντευτη, εσωτερική και μουσική αυτοπεποίθηση. Η πρεμιέρα της στις 12 Σεπτεμβρίου 1910 στο Μόναχο, υπό τη διεύθυνση του ίδιου του συνθέτη, ήταν η μεγαλύτερη επιτυχία της ζωής του Μάλερ – μόλις επτά μήνες πριν από τον θάνατό του. Ο ίδιος αναγνώρισε στην *Όγδοη* το μεγαλύτερο συνθετικό του επίτευγμα, ενώ ο μεγάλος Γερμανός συγγραφέας Τόμας Μαν αποτύπωσε την πεμππουσία του κολοσσιαίου αυτού συμφωνικού έργου λέγοντας πως «εκφράζει την τέχνη της εποχής μας στην πιο βαθιά και ιερή της μορφή». Ασφαλώς, καθαρά πρακτικοί λόγοι καθιστούν την παρουσίαση της *Όγδοης* ένα όχι σύνηθες καλλιτεχνικό γεγονός – και ως εκ τούτου ιδιαίτερης αξίας. Ο διεθνούς φήμης Πολωνός αρχιμουσικός Μιχάλ Νεστερόβιτς ηγείται της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών, μιας πλειάδας εκλεκτών λυρικών τραγουδιστών και εκτεταμένων

χορωδιακών δυνάμεων που συμμετέχουν, προσφέροντας στο κοινό του Φεστιβάλ μια από τις σπάνιες ευκαιρίες να απολαύσει ζωντανά το επικό αυτό αριστούργημα.

Γκούσταφ Μάλερ (1860-1911)

Συμφωνία αρ. 8 σε μι ύφεση μείζονα («Συμφωνία των Χιλίων»)

Μέρος I

Hymnus: Veni, Creator Spiritus

Ύμνος: Έλα, Γενεσιουργό Πνεύμα

Μέρος II

Schlusszene aus Goethes Faust

Τελική σκηνή από τον Φάουστ του Γκαίτε